

تارا آخوندی تورانی دبیر ادبیات منطقه پنج تهران

نمونه سوالات انتخابی از دروس تاریخ ادبیات

علوم و فنون ادبی (1) پایه دهم رشته انسانی

درس 7

عنوان درس: سبک و سبک شناسی - سبک خراسانی

- 1- سبک در اصطلاح ادبی یعنی چه؟ شیوه ی خاص یک اثر را سبک آن اثر می گویند.
- 2- سبک شخصی یعنی چه؟ شیوه ی بیان هر نویسنده یا شاعر
- 3- سبک شعر چیست؟ مجموعه ویژگی هایی که شاعر در نوشته هایش از آنها استفاده می کند.
- 4- در قرن های گذشته، بهترین طبقه بندی سبک شناسی را چه کسی انجام داده است؟ ارسطو فیلسوف یونانی
- 5- در دوره ی معاصر بهترین سبک شناسی از کیست؟ ملک الشعرای بهار
- 6- ارسطو چه طبقه بندی یا سبکی برای شعر در نظر گرفت؟ با مثال.

7 سبک :

- 1) بر اساس نام شاعر : مانند سبک فردوسی ، سبک بیهقی و ...
- 2) بر اساس زمان : سبک دوره غزنوی ، سبک دوره مشروطه و ...
- 3) بر اساس موضوع : سبک حماسی ، سبک عرفانی ..
- 4) بر اساس محیط جغرافیایی : سبک خراسانی ، سبک آذربایجانی و ...
- 5) بر اساس مخاطب : سبک عامیانه ، سبک عالمانه و ...
- 6) بر اساس هدف : سبک تعلیمی ، سبک فکاهی و ...

7) بر اساس قلمرو دانشی: علمی، فلسفی و ...

7- سبک شناسی شعر بهار چگونه طبقه بندی شده است؟.

1) سبک خراسانی یا ترکستانی از آغاز شعر فارسی تا قرن 6

2) سبک عراقی از قرن 6 تا قرن دهم

3) سبک هندی از قرن 10 تا قرن 13

4) دوره ی بازگشت ادبی (تمام طول قرن 13)

5) دوره ی مشروطه

6) دوره ی معاصر یا کنونی

8- سبک شناسی نثر بهار را از نظر دوره های تاریخی ذکر کنید و بنویسید سبک نثر هر دوره چگونه بود؟

نوع نثر	سال (هجری قمری)	دوره	
ساده	300 تا 450	سامانی	1
ساده	450 تا 550	غزنوی و سلجوقی اول	2
فنی	550 تا 616	سلجوقی دوم و خوارزمشاهیان	3
مصنوع و متکلف	600 تا 1200	عراقی	4
ساده، فنی، مصنوع و متکلف و در آخر ساده نویسی	1200 تا 1300	دوره بازگشت ادبی	5
ساده	1300 تا به امروز	دوره معاصر	6

9- سبک خراسانی چیست ؟

نخستین آثار ادبی بعد از اسلام که اول در منطقه ی سیستان و سپس در خراسان بزرگ (خراسان کنونی -افغانستان - تاجیکستان-ماوراء النهر و ترکستان) پدید آمد را سبک خراسانی می نامند.

10- چرا به سبک خراسانی ، سبک سامانی هم می گویند ؟ چون اوج آن در زمان سامانیان بوده است .

11- سبک خراسانی بر حسب زمان به چند سبک فرعی تقسیم می شود؟

سه سبک : 1) سامانی 2) غزنوی 3) سلجوقی

12- چرا به سبک سلجوقی سبک بینابین هم می گویند؟ زیرا سبک سلجوقی هم ویژگی های سبک قبل از خود یعنی سبک خراسانی را دارد و هم ویژگی های سبک بعد از خود یعنی سبک عراقی را دارد.

13- هر اثر ابی را در چند قلمرو بررسی می کنند؟ 1) زبانی 2) ادبی 3) فکری

14- ویژگی ها و قلمرو های زبانی شعر سبک خراسانی را نام ببرید.

1) ساده است

2) لغات عربی در آن کم است به جز اصطلاحات دینی و علمی

3) تلفظ بعضی از کلمات با زبان امروزی ما فرق دارد : یک -یک ، هزار-هزار

4) در شعر خراسانی کلمه های کهن و قدیمی و مهجور وجود دارد مثل جوشن و گبر به معنای لباس رزمی در شعر فردوسی

5) آوردن یک متمم با دو حرف اضافه ، مثال: زدش بر زمین بر

15- ویژگی ها و قلمرو های ادبی شعر سبک خراسانی را نام ببرید.

1) آرایه های ادبی در شعر خراسانی در حد طبیعی و اعتدال آورده شده است

2) قالب شعری سبک خراسانی معمولاً قصیده است قالب های مسمط-ترجیع بند-مثنوی به تدریج شکل می گیرد و در اواخر دوره خراسانی قالب غزل رشد می یابد

4) در توصیف پدیده ها از تشبیه حسی بهره گرفته شده است

16- ویژگی ها و قلمرو های فکری شعر سبک خراسانی را نام ببرید .

1) اشعار این دوره شاد و نشاط آور است

2) معشوق عمدتاً زمینی است

3) شعر حماسی است و مضمون عمده اشعار حماسه ، پند و اندرز است

4) شعر خراسانی واقع گراست و تخیلی نیست

5) ساده است و پیچیدگی ندارد

6- شعر واقع گراست و توصیفات معمولاً طبیعی-ساده، محسوس و عینی است

7- فکر و کلام ساده است یعنی هنوز با پیچیدگی های عرفانی، حکمی و اندیشه های فلسفی در نیامیخته است

17- چند شاعر سبک خراسانی نام ببرید.

1) فردوسی 2) رودکی 3) ناصر خسرو و.....

نثر

18- نثر دوره ی خراسانی به چند شاخه ی فرعی تقسیم می شود؟

دو دسته : الف) دوره ی سامانی ب) غزنوی و سلجوقی

19- ویژگی های نثر دوره ی سامانی را نام ببرید.

1) لغات عربی در آن کم است

2) جمله ها کوتاه است

3) نثر علمی است

4) ایجاز و مختصر گویی در کلام (لفظ و معنا) وجود دارد

5) نشانه های جمع فارسی در کلمات دیده می شود

6- تکرار فعل یا اسم به حکم ضرورت معنی

7- لغات کم کاربرد فارسی در کلام دیده می شود

20- ویژگی نثر دوره ی سلجوقی و غزنوی را نام ببرید.

1) لغات عربی وارد نثر این دوره شد

2) جمله ها اطناب دارد و طولانی است

3) تمثیل و استشهاد به آیات قرآن و احادیث و اشعار

21- چند اثر موفق از نثر دوره ی سامانی نام ببرید.

1) ترجمه ی تفسیر طبری (2) تاریخ بلعمی (3) التفهیم (4) شاهنامه ی ابو منصور

22- از نمونه های موفق نثر دوره ی غزنوی و سلجوقی 6 مورد نام ببرید.

1) تاریخ بیهقی (2) قابوس نامه (3) سفرنامه ی ناصر خسرو (4) کیمیای سعادت (5) کشف المحجوب

23- نام نویسندگان های آثار زیر را بنویسید.

تاریخ بیهقی -- «ابوالفضل بیهقی

قابوس نامه -- «عصر المعالی کیکاووس و شمسیر

سفرنامه - «ناصر خسرو

کیمیای سعادت -- «امام محمد غزالی

کشف المحجوب -- «هجویری